

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

Aika: tiistai 3.4. klo 11.30–13:00

Paikka: Säätytalo, Snellmaninkatu 9–11, Helsinki

Kestävän hyvinvoinnin ja hyvinvointitalouden näkökulman vahvistaminen päätöksenteossa

1. Kokouksen avaus

- Toimikunnan puheenjohtaja, pääministeri **Juha Sipilä**

Puheenjohtaja kertoi 5.3. pidetystä hallituksen strategiaistunnosta, jossa päätettiin, että BKT:lle rinnakkaisten mittareiden kehittäminen otetaan osaksi hallituksen strategisten mittareiden kehittämishanketta. Kestävä kehitys perustuu kestäville julkisen talouden mittareille. Julkisella taloudella menee hyvin; työllisyys on yli 71 prosenttia ja julkisen velan määrä on laskussa.

Hallituksen eriarvoisuusraportti valmistui ja esitykset ovat nyt ministeriöiden tutkittavana. Joitain esityksen ehdotuksia yritetään työstää jo tämän vaalikauden aikana, joitain otetaan osaksi Toimi-hanketta, jossa työtä tehdään seuraavan hallituksen pohjaksi. Tulevaisuustyö kohti seuraavaa 100 on käynnistetty. Ensimmäinen kuulemistilaisuus järjestettiin 8.12. Tilaisuuksia on jatkettu mm. jatkettu Oulussa sekä Turussa osana tulevaisuusselonteon toisen osan valmistelua.

2. Kestävän kehityksen valtavirtaistaminen valtioneuvoston ydintoimintoihin

- Valtiosihteeri **Paula Lehtomäki**, valtioneuvoston kanslia

Kun ryhdyttiin pohtimaan kestävä kehityksen kansallista toimeenpanoa, kiinnitettiin huomiota etenkin kahteen asiaan: 1) miten onnistutaan konkreettisesti toimeenpanossa 2) miten onnistutaan johdonmukaisuudessa ja koordinaatiossa. Näissä keskeisiä ovat hallitusohjelman ja Agenda2030:n yhteydet, selonteko valtavirtaistamisen välineenä sekä indikaattorit.

Selonteko Agenda2030 toteuttamisesta Suomessa on tärkein koordinaation ja valtavirtaistamisen väline. Kukin sektoriministeriö on vastuussa siitä, että Agenda2030:n painopisteet ja selonteon sisältö otetaan huomioon työssä. Valtioneuvoston kanslian vastuualueena on pitkäjänteisyyden ja johdonmukaisuuden korostaminen. Selonteon painopisteet ovat sisällöllisesti sellaisia, että ne sopivat hyvin yhteen hallitusohjelman painopisteiden kanssa. Uudella tavalla tekeminen on myös oleellinen osa selontekoa ja kansallista toimeenpanotyötä. Myös tasa-arvoisuus arvopohjana kulkee hyvin hallitusohjelman kanssa. Toimeenpanosuunnitelma on valtionhallinnossa keskeinen koordinaation väline. Toinen päätyökalu on hallituksen vuosikertomus. Ja tällä hetkellä ministeriöiden kontribuutioita kootaan yhteen muotoon ja toimitetaan myöhemmin eduskunnalle.

Valtioneuvoston kanslian toiminnalla on vaikutettu siihen, että Agenda2030-toimeenpanoa EU-tasolla käsittelevän neuvoston päätelmiin saatiin vahva kirjaus Agenda2030:n huomioimisesta EU:n toiminnassa kaikilla politiikkasektoreilla. Agenda2030:n toimeenpanoa tukevia TEAS-hankkeita on käynnistetty, kokeilupuoella käynnissä muun muassa kiertotalouden hankkeita. Juhlavuoden yrityskumppanuuden kriteerinä oli yhteiskuntasitoumuksen tekeminen, minkä kautta saatiin useita sitoumuksia.

Vaikutusten arviointi ja siihen liittyvä indikaattorityö. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi on pärjännyt hyvin. Kestävän kehityksen seurantajärjestelmä antaa mahdollisuuden tehdä asiantuntija-analyysyjä, joita voi verkossa kommentoida. Tärkeää on, että tieto on oikea-aikaista ja oikeamuotoista. Oikeamuotoisuudella tarkoitetaan kompaktia ja ymmärrettävää tietoa. Toisaalta sitä ei saa pelkistää liikaa, mutta kuitenkin niin, että tieto on käytettävää.

Kiinnostavaa tarkastella, miten toimeenpanotyötä eri maissa tehdään. Toimikunta on merkittävä suomalainen vahvuus. Tutkimus ja innovaationeuvostossa on keskusteltu siitä, että Suomen tulisi ehkä nykyistä paremmin profiloitua niissä asioissa, joissa meillä on kansallista osaamista.

Kestävä kehitys osana valtion talousarviota ja talouspoliittista päätöksentekoa

- Apulaisbudjettipäällikkö **Juha Majanen**, valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö on päässyt nyt mukaan kestävän kehityksen alueelle. Aiheesta järjestettiin viime syksynä työpaja. Mitä selvemmin asiat näkyvät hallitusohjelmassa, sitä vahvemmin ne näkyvät niin vero-, kuin myös menopolitiikassakin. Julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviota valmisteltaessa mukana tulee olla sellaisia henkilöitä, jotka muistuttavat selonteon sitoumuksista ja Agenda2030:n toimeenpanon vaatimuksista. Majanen piti ilahduttavana sitä, että viime aikoina päätöksentekoa on haluttu rakentaa tutkimustiedon päälle enenevästi.

Hyvinvoinnin mittaamisen haasteena on käsitteiden monitulkintaisuus. Samoin moniuloitteisten indikaattorien perusteella on vaikeaa arvioida yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksia niihin. Hyödynnettävyys päätöksenteossa on tärkeää, mutta haasteellista. Valtiovarainministeriö on mielellään mukana hyvinvoinnin mittareiden kehittämisessä.

Vuoden 2018 talousarviossa oli jokaisessa pääluokkaperustelussa teksti kestävästä kehityksestä hallinnonalan osalta. Vuoden 2019 talousarvioesitykseen nostetaan pääluokkaperusteiden tekstien kunnianhimoa ja käydään keskustelua hallinnonalojen kanssa. Kaikkiin pääluokkiin sisällytetään yhdenmukaiset ja selkeät tekstit kestävä kehityksen toimeenpanosta.

Selostus talousarvioesitykseen sisältyvistä määrärahoista *Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi* painopisteen edistämiseksi talousarvioesityksen yleisperusteluissa ja mahdollisesti esim. budjettikatsauksessa tai TAE:n liitteenä. Pääpaino muutoksessa vuodesta 2018 vuoteen 2019. Veroista ja veroperustemuutoksista yleistä tekstiä, samaten kuvaileva teksti haitallisista määrärahoista.

Mitä kansalliset seurantaindikaattorit kertovat kestävä hyvinvoinnin tilasta?

- Erityisasiantuntija **Sami Pirkkala**, valtioneuvoston kanslia

Sami Pirkkala esitteli Kestävä kehityksen tila -seurantajärjestelmää. Seurantajärjestelmän 10 indikaattorikorin tulkintateksteistä seitsemän on julkaistu ja loput julkaistaan kevään aikana. Valtioneuvoston kanslia pyytää tutkijoita, asiantuntijoita ja kansalaisia jakamaan näkemyksiään ja osallistumaan avoimeen tietopohjaiseen keskusteluun kestävä kehityksen tilasta Suomessa. Keskustelujen tulokset koostetaan ja tuodaan päättäjien tietoon. Seurantajärjestelmä löytyy osoitteesta kestavakehitys.fi/seuranta.

3. Keskustelu

- Budjetointia pidettiin hienona aloitteena. Toivottiin, että myös yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi -painopiste otettaisiin mukaan mahdollisimman pian. Hyvänä pidettiin toisaalta pienten askelten ottamista. Esitettiin, että kestävä kehitys voisi tulla esille myös budjettikatsauksessa.
- Seurantaindikaattoreita pidettiin hyödyllisinä, mutta korostettiin niiden markkinoinnin lisäämistä. Hyvinvointimittareiden korostettiin kiinnostavan myös kansainvälisesti. Kestävä kehityksen valtavirtaistamisen suhteen korostettiin toimitapojen muuttamista, jotta asiat muuttuvat julistuksista toiminnaksi.
- Suomen EU-puheenjohtajuuskaudelle ehdotettiin järjestettäväksi suurta tilaisuutta liittyen hyvinvoinnin mittaamiseen osana kestävä kehitystä. Tämä sai tukea myös pääministeriltä.

4. Paneelikeskustelu:

Miksi kestävän hyvinvoinnin näkökulma on tärkeä ja miten sen huomioiminen varmistetaan päätöksenteossa?

Moderaattori: pääsihteeri **Annika Lindblom**

- Pääekonomisti **Jussi Ahokas**, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry Ahokas:

Miten hyvinvointitalouden ja investointien näkökulmaa voitaisiin vahvistaa?

Hyvinvointi laajasti määriteltynä koostuu terveydestä, sosiaalisista suhteista, osallisuudesta, ja vaikuttamismahdollisuuksista. Edellytysten parantamiseksi muutoksen tulisi lähteä ideologiselta ja ajattelun tasolta. Tällä hetkellä vallalla on ajattelu, että hyvinvointipanostukset eivät tuota, pitäisi saada vahvistettua poliittisten päätöksentekijöiden uskoa siihen, että hyvinvointi-investoinnit kannattavat. On myös tutkimus- ja seurantanäyttöä siitä, että pitkän aikavälin investoinnit kannattavat ja niillä on merkitystä.

- Ministeri **Kimmo Tiilikainen**

Miksi pitkän aikavälin tavoitteita ja lyhyen aikavälin politiikkaa on vaikea sovittaa yhteen?

Pitkän aikavälin tavoitteita ja lyhyen aikavälin politiikkaa ei välttämättä ole vaikea sovittaa yhteen, tämä on pitkälti ajattelutavasta riippuvainen. Päätöksentekijöiden ajatuksissa pitää olla laajan ja pitkän aikavälin kokonaisuus. Agenda2030 auttaa siinä, että voidaan luoda pitkän aikavälin tavoitteet. Mittaaminen on tärkeää ja siinä suunta on erityisen tärkeä: se kertoo, onko menty oikeaan suuntaan. Valtaosa investoinneista tapahtuu yksityisellä rahalla. Hyvinvointi-investoinnit eivät aina ole rahallisia.

- Kansanedustaja **Susanna Huovinen**

Miksi pitkän aikavälin tavoitteita ja lyhyen aikavälin politiikkaa on vaikea sovittaa yhteen?

Hyvinvoinnin mittaaminen nostettiin eduskunnan toimenpideohjelmissa. Ristiriitaa on olemassa, usein katsomme asioita liian kapea-alaisesti ja budjettiteknisesti. Kustannuksia aiheuttavia uudistuksia, joiden pitkän aikavälin hyödyt ovat ilmeiset, on usein vaikea saada läpi valtiovarainministeriössä. Kehysmenettely on liian kankea tämänlaiseen toimintaan. Voitaisiko hyvinvointia systemaattisesti seurata ja mitata esim. kokeilujen tai jonkin muun rahoituksen avulla?

- Opiskelija **Aleksanteri Kekonen**, Nuorten Agenda2030 ryhmän jäsen

Mitä päätöksentekijöiden pitää tietää nuorten hyvinvoinnista, mistä nuorten hyvä elämä rakentuu?

Nuoret tarvitsevat luottamusta tulevaisuuteen. Sitä luodaan niin, että päätöksentekijät tekevät pitkän aikavälin päätöksiä. Yksi ratkaisu olisi tulevien sukupolvien valtuutettu, toinen turvallisen ja hyvinvoivan ympäristön takaaminen tuleville sukupolville.

- Johtaja, asiantuntijapaneelin jäsen **Jaakko Kiander**, Ilmarinen

Kannattaako hyvinvointitalouteen panostaa?

Kestävän kehityksen politiikka on ollut pitkään ympäristöpolitiikkaa, mutta kun mennään pidemmälle, niin sillä alkaa olla vaikutusta ihmisten arkeen, esim. energian hinta. Sosiaalinen kestävyys tärkeää jotta em. haitat eivät heikennä kannatusta kestäväälle politiikalle. Keskeisiä ovat työhön ja toimeentuloon liittyvät kysymykset, myös asuminen.

Työeläkealalla hyvinvointiasiat keskittyvät melko paljon työhön. Työkyvyn ylläpito ja ammatillinen kuntoutus oleellista ja ajankohtaisia tällä hetkellä. Työn ja osallisuuden edistäminen ovat tärkeitä teemoja.

Yhteinen kysymys kaikille: Kertokaa konkreettisesti kaksi asiaa joiden olisi muututtava, jotta kestävä hyvinvointi ja kestävä kehitys tulisi huomioituksi päätöksenteossa?

Kimmo Tiilikainen: Vaikutukset julkishyödykkeisiin: resurssiviisuus ja hiilineutraalisuus, päätösten vaikutukset julkishyödykkeisiin, niiden arviointi. Voisiko Suomi omalla puheenjohtajuuskaudellaan ajaa sitä, että kestävä kehitys otettaisiin vahvemmin huomioon EU-päätöksenteossa? Tämä ajattelu tulisi tuoda puheenjohtajuusohjelmaan sisälle.

Susanna Huovinen: Käsitys siitä, että tulonsiirrot ja palvelut ovat rahanmenoa, on liikaa vallallaan. Ne pitäisi nähdä pitkän aikavälin investointeina yhteiseen tulevaisuuteen. Lisäksi tarvitaan tietoa: tutkimustiedon aktiivista hyödyntämistä politiikan teon tasolla pitäisi lisätä. Koulutusleikkaukset sopivat huonosti tähän. Poliitikoille paine tehdä muutoksia tulee kansalaisten paineesta.

Aleksanteri Kekonen: Seurantatietoa tulee käyttää päätöksenteossa pitäisi näkyä kansalaisille asti. Hyvinvointimittareita tarvitaan.

Jaakko Kiander: Tietopohjaa ja indikaattoreita voidaan edelleen kehittää, lainsäädännön arviointityö on kehittynyt, mutta sitä voidaan vielä parantaa. Vienninedistämisessä ja kehityspolitiikassa pitäisi huomioida isoja teemoja ja se, mitä me voimme niihin tarjota. Väestön pieneneminen on haaste Suomelle.

Jussi Ahokas: Pitää herätä huomaamaan muutkin vajeet kuin talouden kestävyysvaje. Tarvitsimme uuden poliittisen liikkeen, mikä katsoisi tätä kokonaan uudella tavalla.

5. Keskustelu

- Tietoa on tarjolla, mutta sitä tulisi hyödyntää paremmin päätöksenteossa. Ministeriöiden pitää tehdä enemmän yhteistyötä.
- Suomen EU-puheenjohtajuuskausi herätti keskustelua tässäkin kohdassa. Kysyttiin, miten valmistautumisessa on huomioitu, että Suomi voisi edistää puheenjohtajuuskaudellaan kestävä kehitystä sekä olisiko mahdollista, että Suomen vaalima, hallinnonalojen hellä patistaminen leviäisi muihinkin maihin. EU pj-kausi voisi olla Suomelle mahdollisuus.
- Kommentoitiin, että ympäristöulottuvuus on edellytys sosiaaliselle kestävyydelle, eikä niin, että se heikentäisi sosiaalisen kestävyuden mahdollisuuksia. Toisaalta ympäristön ja ihmisten tarpeiden välinen ristiriita on ilmeinen, ja erityisen suuri kehittyvissä maissa.
- Pohdittiin kestävä talouden käsitettä. Ministeri Tiilikainen kommentoi, että kestävä talous on ekologiaa ja talous on kestävä ainoastaan, jos se tapahtuu luonnon kantokyvyn rajoissa. Jussi Ahokas täydensi, että kestävällä taloudella tarkoitetaan sitä, että talous toimii luonnon kantokyvyn rajoissa. Samalla se luo riittävästi hyvinvointia ja huolehtii sen tasaisesta jakautumisesta.
- Keskusteltiin myös globaalista ulottuvuudesta. Seurantajärjestelmässä on otettu huomioon globaaleja indikaattoreita. kaikesta ei kuitenkaan ole saatavilla tilastotietoa, esimerkiksi siitä, miten Suomessa kulutetaan globaaleja luonnonvaroja. Lisäksi indikaattoreista puuttuu se, mitä hyvää tuotamme globaalisti. Suomella on esimerkiksi teknologian kautta mahdollisuuksia vaikuttaa globaalisti. Ministeri

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA
FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Tiilikainen nosti muovistrategian sekä Ahvenanmaan siirtymisen uusiutuvaan energiaan ratkaisuihin, jotka voivat herättää kiinnostusta kansainvälisesti.

6. Keskustelujen yhteenveto ja kokouksen päättäminen

- Toimikunnan puheenjohtaja, pääministeri **Juha Sipilä**

Puheenjohtaja Sipilä summasi kokouksen antia. Pitkän aikavälin investointeja on vaikeampi mitata, kun tulokset tulevat ilmi hitaammin. Kun mittaus on nyt aloitettu 40 indikaattorilla, tulee myös painetta edistymiselle: vuodesta toiseen ei voida pysyä samalla tasolla.

Puheenjohtaja vinkkasi tutustumaan vuosisadanrakentajat.fi -sivustoon, kehotti twiittaamaan kestävän kehityksen tila -seurantajärjestelmästä sekä muistutti 30.5. järjestettävästä Kestävän kehityksen tila ja tulevaisuus -tapahtumasta.